

На основу члана 99. став 4. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02), члана 6. став 1. Закона о техничким захтјевима за производе и оцјењивању усклађености ("Службени гласник БиХ", број 45/04 и члана 2. Упутства о начину израде и поступку доношења техничких прописа ("Службени гласник БиХ", број 35/06), на приједлог Комитета за техничке прописе Босне и Херцеговине, Министарство спољне трговине и економских односа доноси

Н А Р Е Д Б У

О НЕАУТОМАТСКИМ ВАГАМА

Члан 1. **(Предмет)**

Наредбом о неаутоматским вагама (у даљем тексту: Наредба) се прописују мјеритељски и технички захтјеви које морају да испуне неаутоматске ваге (у даљем тексту: ваге) које се стављају на тржиште и/или у употребу, поступци оцјењивања усклађености, те надзор над испуњавањем прописаних захтјева.

Члан 2. **(Дефиниције)**

У смислу ове Наредбе примјењују се сљедеће дефиниције:

а) »вага« је мјерни инструмент који служи за одређивање масе неког тијела услед дјеловања гравитације на то тијело. Вага може да служи и за одређивање других величина, количина, параметара или карактеристика које се односе на масу;

б) »неаутоматска вага« је вага која захтијева учешће руковаоца током вагања;

ц) »BAS стандард« је босанскохерцеговачки стандард којим се преузима хармонизовани европски стандард.

д) „именовани орган за оцјењивање усклађености“ (у даљем тексту: именовани орган) је орган за оцјењивање усклађености који именује Институт за мјеритељство БиХ (у даљем тексту: Институт). Именовати се могу сертификациони органи, инспекцијски (контролни) органи, лабораторије или други органи;

(е) „пријављени орган“ је именовани орган за оцјењивање усклађености који Министарство спољне трговине и економских односа (у даљем тексту: Министарство) пријављује Европској комисији за обављање поступака оцјењивања усклађености и који је Европска комисија објавила у Службеном гласнику Европске комисије и додијелила му одговарајући идентификациони број.

Члан 3.
(Употреба вага)

У смислу одредби ове Наредбе разликују се двије категорије употребе вага:

а) Прва категорија употребе односи се на:

- 1) одређивање масе у комерцијалним трансакцијама;
 - 2) одређивање масе ради обрачуна путарине, царине, пореза, премије, казне, накнаде, одштете или сличне врсте плаћања;
 - 3) одређивање масе ради примјене закона или прописа или давање стручног мишљења у току судског поступка;
 - 4) одређивање масе у медицинској пракси односно вагање пацијената у сврху прегледа, дијагнозе и лијечења;
 - 5) одређивање масе за припрему лијекова по рецепту у апотекама и одређивање масе у анализама које се врше у медицинским и фармацеутским лабораторијама;
 - 6) одређивање цијена на основу масе у сврху директне јавне продаје, као и припремања претпакованих производа;
- б) Друга категорија употребе односи се на све друге примјене изузев оних које су наведене у тачки а) овог члана.

Члан 4.
(Стављање на тржиште и у употребу)

- (1) Ваге могу да се ставе на тржиште само ако испуњавају захтјеве из ове Наредбе.
- (2) Ваге не смију да се ставе у употребу за намјене из члана 3. тачка а) само ако испуњавају захтјеве из ове Наредбе, те ако имају знак усклађености утврђен у члану 11. ове Наредбе.

Члан 5.
(Основни захтјеви)

- (1) Ваге које се употребљавају у складу са чланом 3. тачка а) морају да испуњавају основне захтјеве из Анекса I ове Наредбе.
- (2) Ако вага садржи или је прикључена на уређаје, који се не користе за намјене из члана 3. тачка а), такви уређаји не подлијежу основним захтјевима из Анекса I ове Наредбе.

Члан 6.
(Слободан промет)

- (1) Не смије се ометати стављање на тржиште вага које испуњавају захтјеве из ове Наредбе.
- (2) Не смије се ометати стављање у употребу вага за намјене из члана 3. тачка а) које испуњавају захтјеве из ове Наредбе.

Члан 7.
(Претпоставка усклађености)

- (1) Претпоставља се да ваге које су израђене у складу са босанскохерцеговачким стандардима, којима се преузимају хармонизовани европски стандарди (у даљем тексту: BAS стандарди), испуњавају основне захтјеве из Анекса I ове Наредбе.
- (2) Листу стандарда из става (1) овог члана објављује Министарство у “Службеном гласнику БиХ”.

Члан 8.
(Заштитна клаузула)

- (1) Ако надлежни инспекцијски органи Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и ентитетске институције за мјеритељство (у даљем тексту: надлежни органи) утврде да вага, која има знак усклађености из Анекса II тачке 2, 3. и 4, не испуњава захтјеве из ове Наредбе, а у случају када је правилно постављена и употребљавана се за предвиђену намјену, они предузимају све потребне мјере и радње за повлачење такве ваге са тржишта, забрањују или ограничавају њено стављање на тржиште и/или у употребу.
- (2) Ако вага која не испуњава захтјеве из ове Наредбе носи знак усклађености, надлежни органи предузимају потребне мјере и радње против правног или физичког лица које је неосновано поставило знак усклађености.
- (3) Надлежни органи обавјештавају Агенцију за надзор над тржиштем БиХ (у даљем тексту: Агенција) и Институт о предузетим мјерама и радњама из ставова (1) и (2) овог члана, наводећи разлоге за доношење таквих мјера и посебно да ли је неусклађеност последица:
 - а) неиспуњавања основних захтјева из члана 5, када вага није у складу са стандардима из члана 7. (1);
 - б) неправилне примјене стандарда из члана 7. (1);
 - ц) недостатака у стандардима из члана 7. (1) ове Наредбе.
- (4) Агенција обавјештава Министарство о предузетим мјерама и радњама из ставова (1) и (2) овог члана.
- (5) Министарство обавјештава државе и међународне организације са којима је Босна и Херцеговина закључила билатералне и мултилатералне уговоре којима је створена обавеза обавјештавања о предузетим мјерама и радњама из ставова (1) и (2) овог члана.

Члан 9.
(Оцјењивање усклађености)

(1) Усклађеност вага са основним захтјевима из Анекса I ове Наредбе може да се потврди спровођењем једног од сљедећих поступака које изабере подносилац захтјева:

а) испитивање типа према Анексу II тачка 1. којег прати: изјава о усклађености типа (гаранција квалитета производње) из Анекса II тачка 2, или верификација из Анекса II тачка 3.

б) појединачна верификација према Анексу II тачка 4. ове Наредбе.

(2) Испитивање типа из става (1) тачка а) овог члана није обавезно за ваге које не користе електронске уређаје и ваге чији уређаји за мјерење терета не користе опругу за уравнотежење терета.

(3) Документи и преписке који се односе на поступке из става (1) овог члана морају да буду на једном од службених језика Босне и Херцеговине или на језику који је прихватио именовани орган.

(4) Ако су ваге предмет других прописа који обухватају друге аспекте, а који такође предвиђају постављање знака усклађености, тај знак показује да се за те ваге сматра да испуњавају и одредбе тих других прописа.

(5) Ако један или више прописа из става (4) овог члана допушта произвођачу да за вријеме прелазног периода бира која ће рјешења примијенити, знак усклађености означава усклађеност само са прописима које је примијенио произвођач. У том случају детаљи о примијењеним прописима, који су објављени у „Службеном гласнику БиХ“, морају да буду наведени у документима, обавјештењима или упутствима које захтијевају ти прописи и који се прилажу уз ваге.

Члан 10.
(Именовани органи)

(1) Директор Института у складу са чланом 22. Законом о мјеритељству/метрологији БиХ („Службени гласник БиХ”, бр. 19/01), именује органе за оцјењивање усклађености који спроводе поступке из члана 9. ове Наредбе, заједно са посебним задацима за које су ти органи именовани и о томе обавјештава Министарство.

(2) При оцјењивању органа из става (1) овог члана примјењују се критеријуми наведени у Анексу V ове Наредбе.

(3) За органе који испуњавају критеријуме за оцјењивање наведене у одговарајућим BAS стандардима претпоставља се да испуњавају критеријуме утврђене у Анексу V ове Наредбе.

(4) Министарство додјељује идентификационе бројеве именованим органима из става (1) овог члана и објављује листу именованих органа у „Службеном гласнику БиХ“.

- (5) Директор Института ставља ван снаге рјешење о именовану уколико утврди да орган више не испуњава критеријуме из Анекса V ове Наредбе. Обавјештење о повлачењу именованга органа доставља Министарству, које га објављује у „Службеном гласнику БиХ“.

Члан 11. (Знак усклађености)

- (1) Знак усклађености и обавезни додатни подаци прописани у Анексу IV тачка 1. ове Наредбе, постављају се у јасно видљивом, читљивом и неизбрисивом облику на ваге за које је утврђена усклађеност.
- (2) Натписи прописани у Анексу IV тачка 2. ове Наредбе се постављају у јасно видљивом, читљивом и неизбрисивом облику на све остале ваге.
- (3) Забрањује се постављање ознака на ваге које могу да обману трећа лица у погледу значења и облика знака усклађености.
- (4) Дозвољено је постављање других ознака на ваге, под условом да се тиме не смањује видљивост и читљивост знака усклађености.

Члан 12. (Мјере и радње надлежних органа)

Не доводећи у питање члан 8. ове Наредбе:

- (а) ако надлежни органи утврде да је знак усклађености непрописно постављен, произвођач или његов овлаштени заступник са сједиштем у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: овлаштени заступник) су обавезни да ускладе вагу са одредбама које се односе на знак усклађености и поступе по налогу надлежног органа.
- (б) ако произвођач или његов овлаштени заступник не поступи у складу са тачком а) овог члана, надлежни орган мора да предузме све одговарајуће мјере и радње да ограничи или забрани стављање на тржиште ваге или обезбиједи њено повлачење са тржишта у складу са поступцима наведеним у члану 8. ове Наредбе.

Члан 13. (Ознака ограничавања употребе уређаја)

- (1) Ако вага, која се употребљава у складу са чланом 3. тачка а) ове Наредбе, укључује или је повезана са уређајима који нису предмет оцјењивања усклађености из члана 9. ове Наредбе, сваки од тих уређаја мора да има ознаку која ограничава њену употребу.
- (2) Ознака из става 1. овог члана се састоји од великог слова »М« одштампаног у црној боји на црвеној четвртастој позадини величине најмање 25 mm x 25 mm, са двије укрштене дијагонале које чине крст. Таква ознака се мора поставити на уређаје у јасно видљивом и неизбрисивом облику.

Члан 14.
(Континуирано испуњавање захтјева)

Ваге, које имају знак усклађености у складу са захтјевима ове Наредбе, морају и даље да испуњавају те захтјеве током употребе.

Члан 15.
(Правна заштита)

Свака одлука донесена у складу са овом Наредбом, којом се забрањује или ограничава стављање на тржиште и/или у употребу вага или се повлачи са тржишта вага, мора да буде образложена и да садржава поуку о правним лијековима у складу са важећим прописима Босне и Херцеговине.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 16.
(Престанак примјене ранијих прописа)

(1) Даном почетка примјене ове Наредбе престаје да се примјењује Правилник о метролошким условима за мјерила масе – ваге са неаутоматским функционисањем класе тачности I, II, III, III („Службени лист СФРЈ“, бр. 4/1987).

(2) Ваге које имају одобрење типа мјерила смију се стављати у употребу до истека важења Цертификата о одобрењу типа мјерила.

Члан 17.
(Овлашћења за сертификаковање и испитивање)

(1) Овлашћења за сертификаковања и испитивања, издата на основу прописа који су важили до ступања на снагу ове Наредбе, остају на снази до објављивања у «Службеном гласнику БиХ» листе именованих органа према одредбама ове Наредбе, а најкасније до почетка примјене ове Наредбе.

(2) Надзор над радом органа из става (1) овог члана спроводи Институт.

(3) Документи о усклађености и ознаке усклађености издати у иностранству важе у Босни и Херцеговини ако испуњавају одредбе члана 13. Закона о техничким захтјевима за производе и оцјењивању усклађености.

Члан 18.
(Примјена знака усклађености)

(1) До приступања Босне и Херцеговине Европској унији или ступања на снагу споразума о оцјењивању усклађености и прихватању индустријских производа између Европске уније и Босне и Херцеговине, као знак усклађености користи се “С” знак усклађености, облика и пропорција прописаних у Анексу VI ове Наредбе.

(2) Након приступања Босне и Херцеговине Европској унији или ступања на снагу споразума о оцјењивању усклађености и прихватању индустријских производа између Европске уније и Босне и Херцеговине, као знак усклађености користи се европски знак усклађености “СЕ”,

облика и пропорција прописаних у Анексу VI а. ове Наредбе.

(3) Након приступања Босне и Херцеговине Европској унији или ступања на снагу споразума о оцјењивању усклађености и прихватању индустријских производа између Европске уније и Босне и Херцеговине, у овој Наредби и одговарајућим Анексима се умјесто “изјава о усклађености” користи “EZ изјава о усклађености”, умјесто “испитивање типа” користи “EZ испитивање типа”, умјесто «надзор» користи «EZ надзор» умјесто «верификација» користи «EZ верификација», умјесто «појединачна верификација» користи «EZ појединачна верификација», умјесто «сертификат о одобрењу типа» користи «EZ сертификат о одобрењу типа».

4) Након приступања Босне и Херцеговине Европској унији или ступања на снагу споразума о оцјењивању усклађености и прихватању индустријских производа између Европске уније и Босне и Херцеговине, оцјењивање усклађености могу извршавати само именовани органи који су пријављени Европској комисији у складу са посебним прописом. На основу тога, у овој Наредби и одговарајућим анексима се умјесто „именовани орган“ користи „пријављени орган“.

Члан 19.
(Анекси)

Саставни дио ове Наредбе су Анекси I, II, III, IV, V, VI и VI а.

Члан 20.
(Ступање на снагу)

Ова Наредба ступа на снагу осмога дана од дана објављивања у «Службеном гласнику БиХ», а примјењује се по истеку двије године од дана ступања на снагу ове Наредбе.

Број: 05-2-06-1661/11

09.06.2011. године

Сарајево

Министар

Младен Зиројевић

АНЕКС I

ОСНОВНИ ЗАХТЈЕВИ

Употријебљена је терминологија Међународне организације за законско мјеритељство (Organisation Internationale de Metrologie Legale).

Прелиминарна разматрања

Ако вага укључује или је повезана са више од једног показног уређаја или уређаја за штампање, који се користе за намјене из члана 3. тачка а) ове Наредбе, ти уређаји који понављају резултате операција вагања и који не могу утицати на исправан рад ваге не потпадају под основне захтјеве ако резултате вагања исправно и неизбрисиво штампа или биљежи дио ваге који испуњава основне захтјеве, те ако су резултати доступни објема странама којих се мјерење тиче. Међутим, ако се ради о вагама које се користе за директну јавну продају, показни уређај или уређај за штампање за продавца и за купца морају да испуњавају основне захтјеве.

МЈЕРИТЕЉСКИ ЗАХТЈЕВИ

1. Јединице за масу

Кориштене јединице за масу су мјерне јединице у складу са Законом о мјерним јединицама Босне и Херцеговине («Службени гласник БиХ», број 19/01).

Како би овај услов био испуњен, дозвољене су сљедеће јединице:

- SI јединице: килограм, микрограм, милиграм, грам, тона,
- друге не-SI јединице: метрички карат, за вагање драгог камења.

2. Класе тачности

2.1. Дефинисане су сљедеће класе тачности:

- I посебна
- II висока
- III средња
- III обична

Детаљни опис ових класа тачности је дат у табели 1.

ТАБЕЛА 1.

Класе тачности				
Класа	Вриједност испитног подиока скале (e)	Најмања способност вагања (Min)	Број испитиних подиока скале n=Max/e	
		најмања вриједност	најмања вриједност	највећа вриједност
I	0,001 g ≤ e	100 e	50 000	--
II	0,001 g ≤ e ≤ 0,05 g	20 e	100	100 000
	0,1 g ≤ e			
III	0,1 g ≤ e ≤ 2g	50 e	5 000	100 000
	5 g ≤ e	20 e	100	10 000
III	5 g ≤ e	20 e	500	10 000
		10 e	100	1 000

За ваге класе тачности II и III се за одређивање превозних тарифа најмања способност вагања смањује на 5e.

2.2. Вриједности подиока скале

2.2.1 Стварна вриједност подиока (d) и вриједност испитног подиока (e) морају да буду у облику:

1×10^k , 2×10^k , или 5×10^k јединица за масу,

при чему је k било који цијели број или нула.

2.2.2 За све ваге осим оних са помоћним показним уређајем:

$$d = e$$

2.2.3 За ваге са помоћним показним уређајима важе сљедећи услови:

$$e = 1 \times 10^k \text{ g}$$

$$d < e \leq 10 d$$

осим за ваге класе тачности I са $d < 10^{-4} \text{ g}$, за које је $e = 10^{-3} \text{ g}$.

3. Класификација

3.1. Ваге са једним подручјем вагања

Ваге опремљене помоћним показним уређајима се сврставају у класу тачности I или II. За ове ваге доње границе најмање способности вагања се добију из табеле 1. тако што се испитни подиок скале (e) из колоне 3 замијени стварном вриједношћу подиока скале (d).

Ако је $d < 10^{-4}g$, највећа способност вагања у класи тачности I може да буде мања од 50 000 e.

3.2. Ваге са више подручја вагања

Дозвољено је више подручја вагања, под условом да су она јасно приказана на ваги. Свако појединачно подручје вагања се сврстава у складу са 3.1. Ако подручја вагања спадају у различите класе тачности, вага треба да буде усклађена са најстрожијим од захтјева који важе за те класе тачности у које спадају подручја вагања.

3.3. Ваге са више вриједности подиока скале

3.3.1. Ваге са једним подручјем вагања могу да имају више парцијалних подручја вагања (ваге са више вриједности подиока скале).

Ваге са више вриједности подиока скале се не смију опремати помоћним показним уређајима.

3.3.2. Свако парцијално подручје вагања на вагама са више вриједности подиока скале је дефинисано са:

- својом вриједношћу испитног подиока скале e_i ; гдје је $e_{(i+1)} > e_i$
- својом највећом способношћу вагања Max_i ; гдје је $Max_r = Max$
- својом најмањом способношћу вагања Min_i , гдје је $Min_i = Max_{(i-1)}$
и $Min_1 = Min$

када је:

$$i = 1, 2, \dots, r,$$

i = број парцијалног подручја вагања,

r = укупни број парцијалних подручја вагања.

Све способности вагања су способности вагања нето терета, независно од вриједности било које кориштене таре.

3.3.3. Парцијална подручја вагања се сврставају према табели 2. Сва парцијална подручја вагања припадају истој класи тачности, а то је класа тачности ваге.

ТАБЕЛА 2.

Ваге са више вриједности подиока скале

$i = 1, 2, \dots, r,$

i = број парцијалних подручја вагања,

r = укупни број парцијалних подручја вагања.

Класа	Вриједност испитног подиока скале (e)	Најмања способност вагања (Min)	Број испитних подиока скале	
		најмања вриједност	најмања вриједност (¹) $n = \frac{Max_i}{e_{(i+1)}}$	највећа вриједност $n = \frac{Max_i}{e_i}$
I	$0,001 \text{ g} < e_i$	$100 e_1$	50 000	--
II	$0,001 \text{ g} \leq e_i \leq 0,05$	$20 e_1$	5 000	100 000
	$0,1 \text{ g} \leq e_i$	$50 e_1$	5 000	100 000
III	$0,1 \text{ g} \leq e_i$	$20 e_1$	500	10 000
III	$5 \text{ g} \leq e_i$	$10 e_1$	50	1 000

(¹) За $i = r$ важи одговарајући стубац из табеле 1, с тим да је e замијењено са e_r .

4. Тачност

4.1. Код примјене поступака наведених у члану 9. ове Наредбе, грешка у показивању не смије да прекорачи највећу дозвољену грешку показивања како је наведено у табели 3. Код дигиталног показивања, грешка показивања се мора кориговати за грешку због заокруживања.

Највеће дозвољене грешке важе за нето и за тара вриједности за све могуће терете, искључујући унапријед постављене вриједности таре.

ТАБЕЛА 3.

Највеће дозвољене грешке

Оптерећење				Највећа дозвољена грешка
Класа тачности I	Класа тачности II	Класа тачности III	Класа тачности IIII	
$0 \leq m \leq 50\,000 \text{ e}$	$0 \leq m \leq 5\,000 \text{ e}$	$0 \leq m \leq 500 \text{ e}$	$0 \leq m \leq 50 \text{ e}$	$\pm 0,5 \text{ e}$
$50\,000 \text{ e} < m \leq 200\,000 \text{ e}$	$5\,000 \text{ e} < m \leq 20\,000 \text{ e}$	$500 \text{ e} < m \leq 2\,000 \text{ e}$	$50 \text{ e} \leq m \leq 200 \text{ e}$	$\pm 1,0 \text{ e}$
$200\,000 \text{ e} < m$	$20\,000 \text{ e} < m \leq 100\,000 \text{ e}$	$2\,000 \text{ e} < m \leq 10\,000 \text{ e}$	$200 \text{ e} < m \leq 1\,000 \text{ e}$	$\pm 1,5 \text{ e}$

4.2. Највеће дозвољене грешке при употреби су два пута веће од највећих дозвољених грешака утврђених у поглављу 4.1.

5. Резултати вагања једном вагом морају да буду поновљиви, као и обновљиви ако се користе други уређаји за показивање и друге методе уравнотеживања.

Резултати вагања морају да буду у довољној мјери неосјетљиви на промјене положаја терета на пријемнику терета.

6. Вага мора да реагује на мале промјене у оптерећењу.

7. Количине и вријеме које утичу на вагање

7.1. Ваге класа тачности II, III и IIII, при употреби у нагнутом положају, морају да буду довољно неосјетљиве на степен нагнутости, који би се могао појавити у нормалним условима постављања.

7.2. Ваге морају да испуњавају мјеритељске захтјеве унутар температурног подручја које је спецификовао произвођач. Распон тог подручја мора да буде једнак најмање:

5 °C за ваге класе тачности I,

15 °C за ваге класе тачности II,

30 °C за ваге класе тачности III или IIII.

Ако произвођач није прецизирао температурно подручје, примјењује се подручје од -10 °C до + 40 °C.

7.3. Ваге које се напајају из мрежног извора електричног напајања морају да задовоље мјеритељске захтјеве у условима код којих је напајање унутар граница нормалних промјена.

Ваге које раде са батеријским напајањем морају показати када је напон пао испод најниже захтијеване вриједности и морају под тим околностима наставити исправно радити или аутоматски прекинути рад.

- 7.4. Електронске ваге, осим оних из класе тачности I и II, уколико је e мањи од 1 g, морају да испуњавају мјеритељске захтјеве у условима високе релативне влажности на горњој граници њиховог температурног подручја.
- 7.5. Дуготрајно оптерећење на ваге класа тачности II, III или III мора да има занемарив утицај на показивање при оптерећењу или на показивање нуле, одмах након уклањања терета,
- 7.6. У осталим условима ваге морају наставити исправно радити или аутоматски прекинути рад.

ПРОЈЕКТОВАЊЕ И ИЗРАДА

8. Општи захтјеви

- 8.1. Пројектовање и израда вага мора да буде таква да ваге сачувају своја мјеритељска својства, уколико се правилно користе и поставе, те ако се користе у окружењу за које су намијењене. Вриједност масе мора да буде показана.

- 8.2. Ако су изложене сметњама, електронске ваге не смију да показују утицај значајнијих неисправности, или морају да их аутоматски открију и покажу.

Након што аутоматски открију значајнију неисправност, електронске ваге морају дати визуелно или звучно упозорење које мора да траје све док корисник не предузме корективне мјере или неисправност не нестане.

- 8.3. Захтјеви из тачака 8.1. и 8.2. морају да буду трајно испуњени током нормалног периода који је предвиђен за намјену таквих вага.

Дигитални електронски уређаји морају стално да спроводе одговарајући надзор исправног одвијања процеса мјерења, уређај за показивање, као и цјелокупног поступка спремања и преноса података.

Након што аутоматски открију значајнију грешку издржљивости, електронске ваге морају дати визуелно или звучно упозорење које мора да траје све док корисник не предузме мјере исправљања или грешка не нестане.

- 8.4. Ако се на електронску вагу прикључи вањска опрема помоћу одговарајуће везе, то не смије неповољно да утиче на мјеритељска својства ваге.

- 8.5. Ваге не смију да посједују карактеристике које би могле да олакшају злоупотребу, а могућности за ненамјерно погрешно кориштење морају да буду сведене на најмању мјеру. Саставни дијелови које корисник не смије да одваја или да им намјешта параметре морају да буду осигурани против таквих захвата.

- 8.6. Ваге морају да буду израђене тако да омогућавају лако обављање прописаних мјера надзора наведених у овој Наредби.

9. Показивање резултата вагања и осталих вриједности вагања

Показивање резултата вагања и осталих вриједности вагања мора да буде тачно,

јасно и недвосмислено, а уређај за показивање мора да омогућава лако читавање показивања у уобичајеним условима употребе.

Називи и знакови јединица на које се упућује у тачки 1. овог Анекса морају да буду у складу са Законом о мјерним јединицама Босне и Херцеговине, уз додаток знака за метрички карат, чији знак мора бити 'ct'.

Показивање мора да буде онемогућено за вриједности изнад највеће способности вагања (Max), повећане за 9e.

Помоћни уређај за показивање дозвољен је само у десно од децималног зареза. Помоћни уређај за показивање тачније процјене вриједности дијела подиока се смије користити само привремено, а штампање у току његовог рада мора да буде забрањено.

Секундарна показивања се могу показивати уз услов да забуном не могу бити замијењена за примарна.

10. Штампање резултата вагања и осталих вриједности вагања

Штампани резултати морају да буду исправни, јасно препознатљиви и недвосмислени. Испис мора да буде јасан, читак, неизбрисив и трајан.

11. Нивелација

По потреби, ваге морају да буду опремљене уређајем за нивелацију и показивачем водоравности, довољно осјетљивим да омогућава одговарајуће постављање.

12. Намјештање нуле

Ваге могу да буду опремљене уређајима за намјештање нуле. Дјеловање тих уређаја мора да резултује тачним намјештањем нуле и не смије да узрокује нетачне резултате мјерења.

13. Уређаји за тару и уређаји за предодређивање таре

Ваге могу да имају један или више уређаја за тару и уређај за предодређивање таре. Рад уређаја за тару мора да резултира тачним намјештањем нуле и мора да осигура исправно нето вагање. Рад уређаја за предодређивање таре мора да осигура исправно одређивање израчунате нето вриједности.

14. Ваге за директну јавну продају са највећом способношћу вагања не већом од 100 kg: додатни захтјеви

Ваге намијењене за директну јавну продају морају да показују све битне податке о вагању, а ако се ради о вагама које показују и износ за плаћање, оне морају купцу јасно да показују износ за плаћање производа који купује.

Приказани износ за плаћање мора да буде тачан.

Ваге које израчунавају износ за плаћање морају да показују битне податке довољно дуго да их купац може правилно прочитати.

Ваге које израчунавају износ могу да врше и друге радње осим вагања појединачних артикала и израчунавања појединачних цијена, само ако се сви показани подаци, повезани са свим трансакцијама, одштапају јасно, недвосмислено и ако су прикладно поредани на картици или наљепници за купца.

Ваге не смију да имају својства која могу директно или индиректно да проузрокују приказивање података, чије тумачење није једноставно или није јасно.

Ваге морају да штите купце од неисправних трансакција приликом продаје, изазваних њиховим неисправним радом.

Помоћни уређаји за показивање и додатни уређаји за показивање нису дозвољени.

Додатни уређаји су дозвољени само ако не могу довести до злоупотребе.

Ваге сличне онима које се уобичајено користе за директну јавну продају, а не испуњавају захтјеве из ове тачке, морају близу уређаја за показивање да имају неизбрисиву ознаку: »Не смије се користити за директну јавну продају«.

15. Ваге које исписују наљепнице са износом за плаћање

Ваге које исписују наљепнице са износом за плаћање морају да испуњавају захтјеве који важе за ваге које показују износ за плаћање намијењене директној јавној продаји, онолико колико је то примјењиво на вагу. Штампање (исписивање) наљепнице са износом за плаћање мора да буде онемогућено испод најмање способности вагања.

АНЕКС II

ПОСТУПЦИ ОЦЈЕНЕ УСКЛАЂЕНОСТИ

1. Испитивање типа

- 1.1. Испитивање типа је поступак којим именовани орган провјерава и потврђује да вага, узорак планиране производне серије, испуњава захтјеве ове Наредбе.
- 1.2. Захтјев за испитивање типа произвођач или његов овлаштени заступник подносе само код једног именованог органа.

Захтјев садржава:

- назив и адресу произвођача и, ако је захтјев поднио овлаштени заступник, и његово име и адресу,
- писану изјаву да захтјев није поднесен ни код једног другог именованог органа,
- пројектну документацију како је наведено у Анексу III.

Подносилац захтјева мора да стави именованом органу на располагање вагу - репрезентативни примјерак планиране производње, у даљем тексту 'тип'.

1.3. Именовани орган мора да:

- 1.3.1. прегледа пројектну документацију и утврди да је наведени тип произведен у складу с том документацијом;
- 1.3.2. се договори са подносиоцем захтјева о мјесту гдје се прегледи и/или испитивања спроводе;
- 1.3.3. изврши или наложи извршавање одговарајућих прегледа и/или испитивања како би се утврдило да ли рјешења која је усвојио произвођач испуњавају основне захтјеве када нису примијењени стандарди наведени у члану 7. ове Наредбе;
- 1.3.4. изврши или наложи извршавање одговарајућих прегледа и/или испитивања како би се утврдило да ли су на одговарајући начин примијењени стандарди, које је произвођач одабрао, чиме се утврђује усклађеност са основним захтјевима.

- 1.4. Ако тип испуњава одредбе ове Наредбе, именовани орган издаје сертификат о одобрењу типа подносиоцу захтјева. Сертификат садржи закључке испитивања, услове (ако их има) у којима она вриједи, податке неопходне за идентификацију одобрене ваге и, ако је потребно, опис њеног начина рада. Сви релевантни технички елементи, као што су цртежи и скице, морају да буду приложени сертификату о одобрењу типа.

Рок важења сертификата је 10 година од дана издавања, а може се обнављати за наредне периоде од по десет година.

Уколико дође до битних промјена у пројектовању одобрене ваге, које су на

примјер посљедица примјене нових технологија, важност сертификата се може ограничити на двије године и продужити за још три године.

1.5. Сваки именовани орган мора периодично да доставља Министарству и Институту за мјеритељство списак:

- примљених захтјева за испитивање типа,
- издатих сертификата о одобрењу типа,
- одбијених захтјева за сертификате о одобрењу типа,
- додатака и амандмана који се односе на документе који су већ издати.

Осим тога, сваки именовани орган мора одмах да обавијести Министарство и Институт о повлачењу сертификата о одобрењу типа.

Институт мора те информације учинити доступним осталим именованим органима и ентитетским институцијама за мјеритељство/метрологију.

1.6. Остали именовани органи могу да добију копију сертификата заједно са анексима

1.7. Подносилац захтјева мора да обавјештава именовани орган који је издао сертификат о одобрењу типа о свакој промјени већ одобреног типа.

Промјене већ одобреног типа мора додатно да одобри онај именовани орган који је издао потврду о одобрењу типа, ако такве промјене утичу на усклађеност са основним захтјевима ове Наредбе или са прописаним условима за употребу те ваге. Ово одобрење се даје у облику додатка оригиналном сертификату о одобрењу типа.

2. Изјава о усклађености типа (гаранција квалитета производње)

2.1. Изјава о усклађености типа (гаранција квалитета производње) је поступак којим произвођач, који испуњава обавезе из тачке 2.2, изјављује да су предметне ваге, усклађене с типом описаним у сертификату о одобрењу типа, те да испуњавају захтјеве ове Наредбе.

Произвођач или његов овлаштени заступник мора на сваку вагу да стави знак усклађености и натписе прописане у Анексу IV и да састави писмену изјаву о усклађености.

Уз знак усклађености мора се налазити идентификациони број именованог органа који је одговоран за надзор наведен у тачки 2.4.

2.2. Произвођач мора да има систем квалитета спроведен на одговарајући начин како је наведено у тачки 2.3, који је предмет надзора у складу са тачком 2.4.

2.3. Систем квалитета

2.3.1. Произвођач подноси захтјев за одобрење система квалитета именованом сертификационом органу.

Захтјев садржи:

- изјаву да ће спроводити обавезе које произилазе из одобреног система квалитета,
- изјаву да ће одржавати одобрени систем квалитета, како би се осигурала његова стална прикладност и дјелотворност.

Произвођач мора именованом сертификационом органу да стави на располагање све важне податке, посебно документацију о систему квалитета и пројектну документацију предметне ваге.

2.3.2. Систем квалитета осигурава усклађеност вага са типом описаним у сертификату о одобрењу типа и са захтјевима ове Наредбе.

Сви елементи, захтјеви и одредбе које је усвојио произвођач морају да буду документовани на систематски и уредан начин у форми писаних правила, поступака и упутстава. Ова документација о систему квалитета мора да омогућава правилно разумијевање програма квалитета, планова, приручника и записника.

Документација мора да садржава одговарајући опис:

- циљева квалитета и организационе структуре, одговорности и овлашћења руководства у погледу квалитета производа,
- процеса производње, осигурања квалитета и техника контроле квалитета, те систематских мјера које ће бити кориштене,
- прегледа и испитивања који ће се вршити прије, за вријеме и после производње, те учесталости с којом ће се они вршити,
- начина за праћење постизања траженог квалитета и дјелотворног кориштења система квалитета.

2.3.3. Именовани сертификациони орган мора да прегледа и оцијени систем квалитета како би утврдио испуњава ли систем квалитета захтјеве наведене у тачки 2.3.2. Орган мора да претпостави усклађеност с тим захтјевима уколико се ради о системима квалитета који примјењују одговарајући ВАС стандард.

Орган мора своју одлуку да достави произвођачу и о томе да обавијести и остале именоване органе. Обавјештење произвођачу мора да садржава закључке испитивања и, у случају одбијања, разлоге за такву одлуку.

2.3.4. Произвођач или његов овлаштени заступник морају да обавјештавају именовани

орган, који је одобрио систем квалитета, о сваком усавршавању система квалитета повезаном са промјенама унијетим, на примјер, новим технологијама и новим концептима квалитета.

2.3.5. Сваки именовани орган који повуче одобрење неког система квалитета мора о томе да обавијести остале именоване органе.

2.4. Надзор

2.4.1. Сврха надзора је да се обезбиједи да произвођач испуњава обавезе које произилазе из одобреног система квалитета.

2.4.2. Произвођач мора да дозволи именованом органу у сврху инспекције приступ мјестима производње, инспекције, испитивања и складиштења и да му пружи све потребне информације, а посебно:

- документацију о систему квалитета,
- пројектну документацију,
- записнике о квалитету, на примјер извјештаје о инспекцији и испитивањима и податке о калибрацији, извјештаје о квалификацијама укљученог особља итд.

Именовани орган мора периодично да врши провјере како би обезбиједио да произвођач одржава и примјењује систем квалитета; он мора да достави произвођачу извјештај о провјери.

Осим тога, именовани орган може да врши ненајављене посјете произвођачу. У току таквих посјета, именовани орган може да врши потпуне или дјелимичне провјере. Он мора да достави произвођачу извјештај о посјети и, ако је потребно, извјештај о провјери.

2.4.3. Именовани орган мора осигурати да произвођач одржава и примјењује одобрени систем квалитета.

3. Верификација

3.1 Верификација је поступак којим произвођач или његов овлаштени заступник осигурава и изјављује да су ваге које су провјерене у складу са тачком 3.3, када је то потребно, усклађене с типом описаним у сертификату о испитивању типа, те да испуњавају захтјеве ове Наредбе.

3.2 Произвођач је дужан да предузме све потребне мјере како би процес производње осигуравао усклађеност вага, када је то потребно, с типом описаним у сертификату о испитивању типа, те да испуњавају захтјеве из ове Наредбе. Произвођач или његов овлаштени заступник мора на сваку вагу да постави знак усклађености и састави писмену изјаву о усклађености.

- 3.3 Именовани орган изводи одговарајуће прегледе и испитивања како би провјерио усклађеност производа са захтјевима из ове Наредбе вршећи прегледе и испитивање сваке ваге, као што је наведено у тачки 3.5.
- 3.4 За ваге које не подлијежу одобравању типа, документација у вези са пројектовањем ваге, како је наведено у Анексу III, мора да буде на располагању именованом органу на његов захтјев.
- 3.5 Верификација провјером и испитивањем сваке ваге.
 - 3.5.1 Све ваге се морају појединачно прегледати и испитати у складу са захтјевима релевантних стандарда из члана 7. ове Наредбе, или еквивалентна испитивања, како би се потврдила њихова усклађеност, када је то потребно, с типом описаним у сертификату о испитивању типа, те са захтјевима ове Наредбе.
 - 3.5.2 Именовани орган је дужан да постави или наложи постављање свог идентификационог броја на сваку вагу чија је усклађеност са захтјевима утврђена и да изради сертификат о усклађености у вези са спроведеним испитивањима.
 - 3.5.3 Произвођач или његов овлаштени заступник је дужан на захтјев да достави сертификат о усклађености, издат од именованог органа.

4. Појединачна верификација

- 4.1 Појединачна верификација је поступак којим произвођач или његов овлаштени заступник осигурава и изјављује да вага, пројектована за одређену намјену, за коју је издат сертификат наведена у тачки 4.2, испуњава захтјеве ове Наредбе. Произвођач или његов овлаштени заступник мора на ту вагу да постави знак усклађености и да изради изјаву о усклађености.
- 4.2 Именовани орган је дужан да прегледа вагу и изведе одговарајућа испитивања, како је то утврђено у одговарајућим стандардима наведеним у члану 7, или еквивалентна испитивања, како би се осигурала њена усклађеност са релевантним захтјевима ове Наредбе.

Именовани орган је дужан да постави или наложи постављање свог идентификационог броја на вагу чија је усклађеност са захтјевима утврђена и дужан је да изради сертификат о усклађености у вези са спроведеним испитивањима.

- 4.3 Сврха техничке документације у вези са пројектовањем ваге, како је наведено у Анексу III, је да омогући оцјењивање усклађености са захтјевима из ове Наредбе и разумијевање пројектовања, производње и руковања вагом. Техничка документација мора да буде доступна именованом органу.
- 4.4 Произвођач или његов овлаштени заступник је дужан на захтјев да достави сертификат о усклађености издат од именованог органа.

5. Заједничке одредбе

- 5.1 Изјава о усклађености с типом (гаранција квалитета производње), верификација и појединачна верификација може се извести у погонима произвођача или на било којем другом мјесту уколико превоз до мјеста кориштења не захтијева расклапање ваге, ако пуштање у употребу на мјесту кориштења не захтијева склапање ваге или неки други захват техничке уградње који би могао да утиче на радне карактеристике ваге, те ако се вриједност гравитације на мјесту пуштања у употребу узме у обзир или ако је рад ваге неосјетљив на промјене гравитације. У свим осталим случајевима, ови поступци се изводе на мјесту употребе ваге.
- 5.2 Ако су радне карактеристике ваге осјетљиве на промјене гравитације, поступци наведени у тачки 5.1. могу се спровести у двије фазе, при чему друга фаза мора да обухвата све прегледе и испитивања чији исход зависи од гравитације, а прва фаза све остале прегледе и испитивања. Друга фаза се изводи на мјесту употребе ваге. Ако је нека држава чланица на својој територији успоставила гравитационе зоне, израз »на мјесту употребе ваге« се може тумачити као »у гравитационој зони употребе ваге«.
- 5.3.1 Уколико је произвођач за један од поступака наведених у тачки 5.1. одабрао спровођење у двије фазе, те ако ће те двије фазе спроводити различите стране, вага која је била подвргнута првој фази поступка мора да носи идентификациони број именованог органа укљученог у ту фазу.
- 5.3.2 Страна која је спровела прву фазу поступка мора за сваку од вага да изда сертификат који садржи податке потребне за идентификацију те ваге, прецизирајући обављене прегледе и испитивања.
- Страна која спроводи другу фазу мора спровести оне прегледе и испитивања која још нису обављена.
- Произвођач или његов овлаштени заступник је дужан на захтјев да достави сертификат о усклађености издат од именованог органа.
- 5.3.3 Произвођач, који је одабрао да се изјава о усклађености с типом (гаранција квалитета производње) спроведе у склопу прве фазе, може у другој фази да користи тај исти поступак или може одлучити да се у другој фази настави са верификацијом.
- 5.3.4 Знак усклађености се поставља на вагу последије завршетка друге фазе, заједно са идентификационим бројем именованог органа који је био укључен у другу фазу.

АНЕКС III

ТЕХНИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Техничка документација мора на разумљив начин описати пројектовање, производњу и начин рада производа и мора да омогући оцјењивање његове усклађености са захтјевима ове Наредбе.

Документација мора да укључује, у мјери у којој је то важно за оцјењивање:

- општи опис типа,
- идејне пројекте и радионичке цртеже и планове компоненти, под-склопова, електричних шема итд.
- описе и објашњења неопходне за разумијевање горе наведеног, укључујући и начин рада ваге,
- списак стандарда наведених у члану 7. ове Наредбе, који се примјењују у потпуности или дијелом, те опис рјешења усвојених у циљу испуњавања основних захтјева када нису примијењени стандарди наведени у члану 7. ове Наредбе,
- резултате урађених пројектних прорачуна и прегледа итд.
- извјештаје о испитивању,
- сертификате о одобрењу типа и резултате одговарајућих испитивања на вагама које садрже дијелове идентичне онима у пројекту.

АНЕКС IV

ЗНАК УСКЛАЂЕНОСТИ И НАТПИСИ

1. Ваге које су предмет поступка за оцјењивање усклађености

1.1. Ове ваге морају на себи да имају:

- (а) - знак усклађености који се састоји од симбола наведеног у Анексу VI,
- идентификациони(е) број(еве) именованог(их) органа који су спроводили надзор или верификацију.

Знак усклађености и натписи се морају поставити на вагу груписани заједно;

(б) зелену четвртасту наљепницу величине најмање 12,5 mm x 12,5 mm са отиснутим великим црним словом »M«;

(ц) слједеће натписе:

- број сертификата о одобрењу типа, кад је примјењиво,
- ознаку или име произвођача,
- класу тачности, окружен овалном линијом или двјема хоризонталним линијама спојеним са два полукруга,
- највећу способност вагања у облику Max..., . . .,
- најмању способност вагања у облику Min..., . . .,
- вриједност испитног подиока скале у облику $e=$,
- задње двије цифре године у којој је знак усклађености постављен,

те, кад је примјењиво:

- серијски број,
- за ваге које се састоје од посебних, али међусобно спојених јединица: идентификациону ознаку сваке јединице,
- вриједност подиока скале ако је различита од e , у облику $d = . . .$,
- највећи утицај додане таре, у облику $T = + \dots$,
- највећи утицај одузете таре, ако је различит од Max, у облику $T = - . . .$,
- вриједност подиока таре ако је различита од d , у облику $dT = . . .$,

- највеће сигурно оптерећење, ако је различито од Max , у облику $Lim. . .$,
 - посебне температурне границе, у облику $... ^\circ C / ... ^\circ C$,
 - омјер пријемника терета и терета.
- 1.2. Ваге морају да имају одговарајуће мјесто за постављање знака усклађености и/или натписа. Оно мора бити такво да буде онемогућено уклањање знака усклађености и натписа без њиховог оштећења, као и да знак усклађености и натписи буду видљиви кад је вага у свом правилном радном положају.
 - 1.3. Ако се користи натписна плочица, мора се омогућити стављање печата на плочицу, осим у случају да се плочица не може уклонити, а да не буде уништена. Ако се плочица може запечатити, на њу мора бити могуће ставити и контролну ознаку.
 - 1.4. Натписи Max , Min , e , d , морају такође да буду стављени и у близини уређаја за показивање резултата, уколико се већ тамо не налазе.
 - 1.5. Сваки уређај за мјерење терета, који је прикључен или може да се прикључи на један или више пријемника терета, мора да носи одговарајуће натписе који га повезују са наведеним пријемницима терета.

2. Остале ваге

Остале ваге морају на себи да имају:

- ознаку или назив произвођача,
- највећу способност вагања у облику $Max. . .$

Ове ваге не смију да носе наљепнице предвиђене у 1.1.(б).

АНЕКС V

**МИНИМАЛНИ КРИТЕРИЈУМИ КОЈИ СЕ ПРИМЈЕЊУЈУ ПРИ ИМЕНОВАЊУ
ОРГАНА ЗА ОБАВЉАЊЕ ЗАДАТАКА КОЈИ СЕ ТИЧУ ПОСТУПАКА
НАВЕДЕНИХ У ЧЛАНУ 9. ОВЕ НАРЕДБЕ**

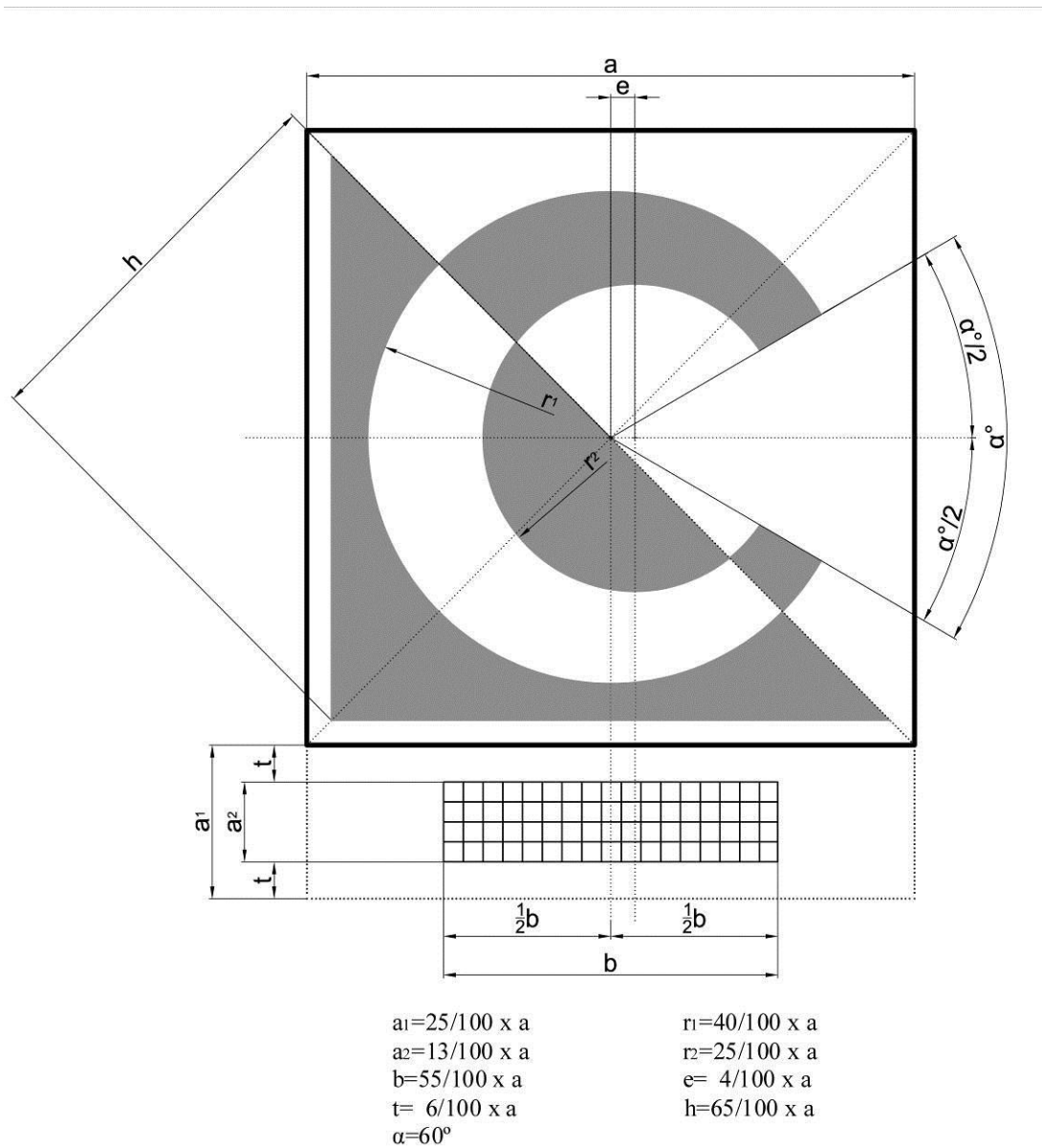
1. Органи морају да располагажу неопходним особљем, финансијским средствима и опремом.
2. Особље мора да посједује техничку оспособљеност и професионални интегритет.
3. Органи морају да раде независно од свих кругова, група или лица која имају директни или индиректни интерес за неаутоматске ваге у погледу спровођења испитивања, припреме извјештаја, издавања сертификата и надзора који захтијева ова Наредба.
4. Особље мора да поштује професионалну тајну.
5. Органи морају да имају полису осигурања од грађанске одговорности уколико за ту одговорност не јамчи Босна и Херцеговина у складу са важећим законодавством.

Испуњавање услова у тачкама 1. и 2. периодично провјерава Институт.

АНЕКС VI

ЗНАК УСКЛАЂЕНОСТИ С

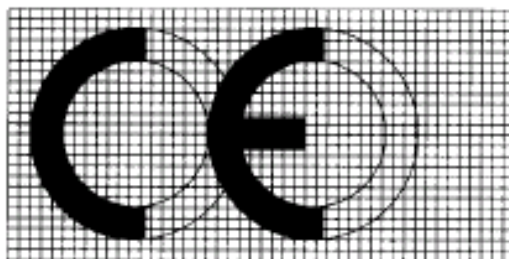
Знак усклађености С се састоји од иницијала “С” у следећем облику:

- ако је знак С умањен или увећан, морају се поштовати пропорције дате у горњем цртежу.
- знак С у цјелости не смије бити мањи од 5mm.

СЕ ЗНАК УСКЛАЂЕНОСТИ

Знак усклађености се састоји од иницијала 'СЕ' у слједећој форми:

- ако је знак СЕ умањен или увећан, морају се поштовати пропорције дате у горњем цртежу.
- разни дијелови знака СЕ морају имати исте вертикалне димензије, које не смију бити мање од 5mm.